

TÍCH HỢP GIÁO DỤC HƯỚNG NGHIỆP CHO HỌC SINH QUA MÔN ĐỊA LÝ LỚP 11 THPT Ở TỈNH THỪA THIÊN HUẾ

Nguyễn Hoàng Sơn

Viện Đào tạo mở và Công nghệ thông tin, Đại học Huế

Huỳnh Thị Diễm Hằng, Nguyễn Đức Vũ, Mai Văn Chân, Nguyễn Trọng Quân

Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế, 34 Lê Lợi, tp. Huế

Tác giả liên hệ: **Nguyễn Hoàng Sơn** < nhsonsp@hueuni.edu.vn >

(Ngày nhận bài: 18-12-2021; Ngày chấp nhận đăng: 21-06-2022)

Tóm tắt. Giáo dục hướng nghiệp (định hướng nghề nghiệp) giúp học sinh lựa chọn nghề nghiệp đúng đắn dựa trên phẩm chất và năng lực của bản thân, hoàn cảnh gia đình, nhu cầu của thị trường lao động và là cơ sở để hình thành nguồn nhân lực cần thiết cho quốc gia. Trên cơ sở chương trình môn Địa lý lớp 11, bài báo tập trung làm rõ các nội dung về hướng nghiệp và giáo dục hướng nghiệp, mục tiêu, nội dung và các biện pháp dạy học tích hợp giáo dục hướng nghiệp. Từ đó, đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng trong việc giáo dục hướng nghiệp qua môn Địa lý THPT, giúp học sinh nâng cao nhận thức về nghề nghiệp và lựa chọn việc làm phù hợp trong tương lai.

Từ khóa: Tích hợp, Giáo dục hướng nghiệp, Địa lý 11.

INTEGRATING CAREER-ORIENTED EDUCATION FOR STUDENTS THROUGH GRADE 11 GEOGRAPHY THUA THIEN HUE PROVINCE

Nguyen Hoang Son

Distance Learning Center of Hue University, 5 Ha Noi, Hue, Vietnam

Huynh Thi Diem Hang, Nguyen Duc Vu, Mai Van Chan, Nguyen Trong Quan

University of Education, Hue University, 34 Le Loi St., Hue, Vietnam

* Correspondence to **Nguyen Hoang Son** < nhsonsp@hueuni.edu.vn >

(Received: December 18, 2021; Accepted: June 21, 2022)

Abstract: Career-oriented education helps students make the right career choices. Career-oriented education is based on the talents and competencies of students themselves, the family situation, the demand of the labor market, and it is the basis for forming the necessary human resources for the country. Based on the characteristics of the 11th-grade Geography curriculum, this article focuses on clarifying the contents of career guidance and vocational education, objectives, content and teaching methods that integrate vocational education. From there, propose solutions to improve the quality of career guidance education through high school geography, helping students improve their awareness of careers and choose suitable jobs.

Keywords: Integrated, Vocational education, Geography, High school.

1. Đặt vấn đề

Giáo dục hướng nghiệp (GDHN) [2, 4] có vai trò rất quan trọng trong việc giúp học sinh nắm được những kiến thức cơ bản về nghề nghiệp và phát huy được tính chủ động, sự tự tin khi lựa chọn nghề nghiệp cho tương lai, giúp các em linh hoạt và năng động trước sự phức tạp của nền kinh tế thị trường. GDHN đem lại cho HS kinh nghiệm tìm hiểu thông tin nghề nghiệp, củng cố các quan điểm lao động, có thái độ sẵn sàng thích ứng với cuộc sống, định hướng giá trị nghề nghiệp, hình thành động cơ đúng đắn trong việc tìm hiểu và lựa chọn nghề nghiệp.

Kế hoạch dạy học theo chương trình quy định tổng số tiết GDHN là 81. Mỗi cấp sẽ có 27 tiết/năm, mỗi tháng 3 tiết. Nội dung GDHN sẽ được phân theo các khối lớp, mỗi tháng sẽ có từng chủ đề khác nhau [1]. Ở trường THPT, Địa lí là môn học có nhiều khả năng để tích hợp GDHN. Các vấn đề liên quan đến ngành nghề, lao động, việc làm, cơ sở để định hướng nghề nghiệp... xuất hiện nhiều trong chương trình Địa lí THPT dưới dạng các kiến thức của bài học Địa lí hoặc những vấn đề, hiện tượng thực tế có thể liên hệ để tích hợp GDHN.

Kết quả khảo sát về mức độ tổ chức dạy học tích hợp GDHN cho HS qua môn Địa lí THPT trên địa bàn Thừa Thiên Huế năm 2021 cho thấy: Mức độ thường xuyên dạy học tích hợp GDHN chỉ chiếm có 28,3%; 60% giáo viên không thường xuyên dạy học tích hợp GDHN; 11,7% giáo viên hiếm khi thực hiện và không có giáo viên nào không áp dụng. Nếu xét theo quy định chương trình GDHN cấp THPT của Bộ Giáo dục thì các giáo viên vẫn chưa thực hiện đúng quy định này [3].

Để nâng cao hiệu quả tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong môn Địa lí lớp 11 THPT, chương trình cần xác định rõ các khả năng và cơ hội, nguyên tắc và phương pháp... giáo dục định hướng nghề nghiệp cho học sinh một cách cụ thể, khoa học và phù hợp với thực tiễn hiện nay.

2. Dữ liệu và phương pháp nghiên cứu

2.1. Dữ liệu nghiên cứu

- Dữ liệu sơ cấp: Số liệu thu thập từ điều tra bằng phiếu, phỏng vấn trực tiếp, phỏng vấn online các giáo viên, các cán bộ quản lý, chuyên gia giáo dục, học sinh, ngoài ra còn có các buổi dự giờ quan sát trực tiếp. Tổng số cán bộ và giáo viên được khảo sát: 40; tổng số học sinh được khảo sát: 600. Địa điểm: 10 trường THPT bao gồm 5 trường THPT trên địa bàn TP Huế (Trường THPT Hai Bà Trưng; Trường THPT Nguyễn Huệ; Trường THPT Gia Hội; Trường THPT Nguyễn Trường Tộ; Trường THPT Cao Thắng) và 5 trường THPT trên địa bàn huyện bao gồm: THPT Hương Thủy; THPT Đặng Huy Trứ; THPT Phong Điền; THPT Tam Giang; và Trường THPT A Lưới [3].

- Dữ liệu thứ cấp: Các công trình nghiên cứu liên quan đến GDHN, dạy học tích hợp; Hệ thống các báo cáo, đánh giá từ các trường, phòng, sở, ngành giáo dục về công tác GDHN, dạy học tích hợp như: Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT); Bộ GD-ĐT (2006); Chương trình giáo dục phổ thông - Hoạt động giáo dục hướng nghiệp, NXB Giáo dục; Luận án tiến sĩ Giáo dục hướng nghiệp cho học sinh trung học phổ thông khu vực Hà Nội qua tham vấn nghề của Trương Thị Hoa...

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Các phương pháp chính được sử dụng trong nghiên cứu vấn đề tích hợp giáo dục hướng nghiệp cho học sinh qua môn Địa lí lớp 11 bao gồm:

- Phương pháp nghiên cứu lý thuyết: Mục đích của phương pháp này là tìm hiểu lý thuyết về các biện pháp tổ chức dạy học tích hợp GDHN qua môn Địa lí ở nhà trường THPT, từ đó áp dụng cho các bài giảng một cách phù hợp và đúng đắn nhất.

- Phương pháp nghiên cứu thực tiễn:

+ Phương pháp quan sát khoa học: Tiến hành dự giờ, quan sát các hoạt động của học sinh theo các chủ đề, các sản phẩm hoạt động khác nhau để rút ra những nhận định và đồng thời tìm ra giải pháp cho hoạt động dạy học tích hợp giáo dục hướng nghiệp một cách có hiệu quả.

+ Phương pháp chuyên gia: Trong quá trình nghiên cứu, tham khảo ý kiến của nhiều nhà nghiên cứu trong lĩnh vực giáo dục, các giảng viên chuyên ngành phương pháp giảng dạy Địa lí, giáo viên phổ thông có kinh nghiệm lâu năm... để trao đổi về bản chất và biện pháp dạy học tích hợp GDHN qua môn Địa lí ở nhà trường THPT.

+ Phương pháp điều tra, khảo sát: Thông qua phiếu điều tra, khảo sát nhằm đánh giá thực

trạng dạy học tích hợp GDHN hiện nay.

+ Phương pháp thực nghiệm sư phạm: Thực nghiệm là cơ sở để tác giả kiểm chứng tính khả thi và hiệu quả của phương pháp, từ đó có thể đưa ra những đánh giá và điều chỉnh hợp lý. Nhóm tác giả đã tiến hành thực nghiệm sư phạm ở các trường THPT trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế đối với một số bài địa lí trong chương trình SGK hiện hành theo hướng dạy học tích hợp và đối chứng.

Ngoài ra, trong quá trình nghiên cứu, một số cách tiếp cận và hình thức khác như: trải nghiệm cá nhân, Seminar... cũng được sử dụng.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Một số thuật ngữ liên quan

Tích hợp, dạy học tích hợp

Theo Từ điển Giáo dục: “Tích hợp là hành động liên kết các đối tượng nghiên cứu, giảng dạy, học tập của cùng một lĩnh vực hoặc vài lĩnh vực khác nhau trong cùng một kế hoạch dạy học” [3]. Dạy học tích hợp là định hướng dạy học giúp học sinh phát triển khả năng huy động tổng hợp kiến thức, kĩ năng... thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau để giải quyết có hiệu quả các vấn đề trong học tập và trong cuộc sống, được thực hiện ngay trong quá trình lĩnh hội tri thức và rèn luyện kĩ năng [1].

Như vậy, dạy học tích hợp là quan điểm dạy học trong đó, giáo viên tổ chức, hướng dẫn để học sinh biết huy động tổng hợp kiến thức, kĩ năng thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau nhằm giải quyết các nhiệm vụ học tập, thông qua đó hình thành và phát triển ở HS những kiến thức, kĩ năng mới, những năng lực cần thiết, đặc biệt là năng lực giải quyết vấn đề trong học tập và trong thực tiễn cuộc sống [4], [5].

Hướng nghiệp, giáo dục hướng nghiệp

Theo Từ điển tiếng Việt, hướng nghiệp là thi hành những biện pháp nhằm đảm bảo sự phân bố tối ưu (có chú ý tới năng khiếu, năng lực, thể lực) nội dung theo ngành và loại lao động, giúp đỡ học sinh lựa chọn ngành nghề. Hướng nghiệp là hệ thống các biện pháp giúp đỡ HS làm quen tìm hiểu nghề, lựa chọn, cân nhắc nghề nghiệp với nguyện vọng năng lực sở trường của mỗi người, với nhu cầu và điều kiện thực tế khách quan của xã hội [3; tr 205]. GDHN bao gồm toàn bộ các hoạt động của nhà trường phối hợp với gia đình và xã hội nhằm trang bị kiến thức, hình thành năng lực định hướng nghề nghiệp cho HS, từ đó giúp HS lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với năng lực, tính cách, sở thích, quan niệm về giá trị của bản thân, phù hợp với điều kiện,

hoàn cảnh của gia đình và phù hợp với nhu cầu của xã hội [1; tr 29].

Như vậy, hiện nay có rất nhiều quan niệm khác nhau về hướng nghiệp. Tuy nhiên, các quan niệm trên đều nhấn mạnh đến:

- Thứ nhất: Hướng nghiệp là quá trình tác động đồng thời của gia đình, nhà trường và xã hội. Trong đó, nhà trường đóng vai trò chủ đạo giúp học sinh chọn được nghề nghiệp phù hợp với năng lực, hứng thú, sở trường của bản thân và yêu cầu của xã hội.

- Thứ hai: Hướng nghiệp là một hệ thống các tác động: tâm lí học, sinh lí học, giáo dục học, xã hội học và nhiều khoa học khác nhằm hướng nghiệp cho học sinh.

- Thứ ba: Trong trường phổ thông, hướng nghiệp vừa là hoạt động dạy của giáo viên, là công việc của tập thể sư phạm vừa là hoạt động của học sinh, học sinh nắm bắt được thông tin, đặc điểm, yêu cầu... của nghề nghiệp, từ đó lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với bản thân.

3.2. Cơ sở tiến hành dạy học tích hợp GDHN trong môn Địa lí

Cơ sở 1: Chủ trương GDHN của Bộ GD&ĐT

Chủ trương Giáo dục hướng nghiệp của Bộ GD&ĐT được thể hiện rõ trong đề án “Giáo dục hướng nghiệp và định hướng phân luồng học sinh trong giáo dục phổ thông giai đoạn 2018 - 2025”, ban hành theo Quyết định số 122/QĐ-TTg, ngày 14/5/2018 của Thủ tướng Chính phủ [1].

Theo quy định của Bộ GD&ĐT, nhà trường cần thực hiện tốt công tác GDHN [5], công tác dạy nghề phổ thông cho học sinh. Đổi mới nội dung GDHN thông qua các môn học và hoạt động giáo dục trong nhà trường theo hướng tinh giản, thiết thực; tăng cường thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn; bổ sung cập nhật các nội dung GDHN trong các môn học và hoạt động giáo dục phù hợp với thực tiễn; gắn với hoạt động sản xuất, kinh doanh, dịch vụ của địa phương; khuyến khích việc dạy nghề truyền thống của địa phương.

Đa dạng hóa, vận dụng linh hoạt các hình thức tư vấn hướng nghiệp phù hợp với từng đối tượng, hoàn cảnh gia đình học sinh cũng như phù hợp với điều kiện nhà trường. Cung cấp kịp thời thông tin về cơ sở giáo dục nghề nghiệp, chính sách đối với người học, cơ hội khởi nghiệp, tìm kiếm việc làm, xu hướng thị trường lao động và nhu cầu sử dụng của thị trường lao động. Tăng cường phối hợp giữa các cơ sở giáo dục phổ thông, các cơ quan quản lý giáo dục với các cơ sở giáo dục nghề nghiệp trong hoạt động giáo dục hướng nghiệp và phân luồng học sinh phổ thông sau tốt nghiệp vào học tại các cơ sở giáo dục nghề nghiệp [6, 7].

Cơ sở 2: Đặc điểm chương trình giáo dục môn Địa lí lớp 11 THPT

Chương trình giáo dục môn Địa lí lớp 11 THPT trang bị cho HS những năng lực và phẩm chất chuyên biệt về nhận thức, tìm hiểu khoa học và vận dụng kiến thức, kĩ năng địa lí kinh tế -

xã hội thế giới vào thực tiễn. Học Địa lí 11, HS có những hiểu biết cơ bản về định hướng, chiến lược và tình hình phát triển và phân bố kinh tế của mỗi quốc gia, khu vực trên thế giới trên cơ sở khai thác hợp lí các điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội. HS có khả năng sử dụng các công cụ địa lí học (bản đồ, số liệu thống kê, sơ đồ...) trong khám phá kiến thức và phát triển năng lực địa lí. Đó là những cơ sở quan trọng và cần thiết cho việc phát triển năng lực định hướng nghề nghiệp ở mỗi HS. Chương trình môn Địa lí lớp 11 có nhiều khả năng và cơ hội cho việc giáo dục hướng nghiệp, thể hiện rõ ở nhiều chương, bài học cụ thể.

Bảng 1: Bảng tổng hợp khả năng tích hợp GDHN trong dạy học Địa lí 11 THPT

Chương/ bài	Nội dung hướng nghiệp	Mức độ tích hợp
Bài 1: Sự tương phản về trình độ phát triển kinh tế - xã hội của các nhóm nước; Cuộc cách mạng khoa học và công nghệ (KH&CN) hiện đại	Cuộc cách mạng KH&CN hiện đại đang làm giảm nhanh chóng một số việc làm không phù hợp, đồng thời tăng cơ hội đối với một số công việc theo xu hướng mới. Vì vậy mỗi HS cần có thái độ học tập tốt để thích ứng với cách mạng KH&CN 4.0.	Liên hệ
Bài 2: Xu hướng toàn cầu hoá – khu vực hoá	Ý thức rõ trách nhiệm, nghĩa vụ của mỗi công dân trong việc xây dựng đất nước giàu mạnh, đặc biệt HS phải nỗ lực học tập để có trình độ đáp ứng những tiêu chuẩn lao động mang tính toàn cầu.	Liên hệ
Bài 3: Một số vấn đề mang tính toàn cầu	Những vấn đề như: Già hóa dân số; biến đổi khí hậu; suy giảm đa dạng sinh học, ô nhiễm môi trường... là những vấn đề mang tính chất toàn cầu. Đó là thách thức nhưng cũng là cơ hội để học sinh tìm hiểu nghiên cứu các cơ hội việc làm liên quan đến những lĩnh vực trên để góp ích cho xã hội.	Liên hệ
Bài 6: Hoa Kì	Nhận thức được các xu hướng thay đổi cơ cấu ngành, cơ cấu lãnh thổ và nguyên nhân của sự thay đổi. Phân tích các ngành kinh tế, thông tin lao động và việc làm của Hoa Kì... Thông qua đó, tìm kiếm cơ hội du học và làm việc tại	Liên hệ

	Mỹ.	
Bài 7: Liên minh Châu Âu	Hiểu được sự hợp tác liên kết đã đem lại lợi ích kinh tế cho EU và các nước thành viên. Phân tích mối quan hệ kinh tế của EU với các nước ngoài EU đặc biệt là Việt Nam. Qua đó, tìm kiếm cơ hội du học và làm việc tại các nước EU.	Liên hệ
Bài 8: Liên Bang Nga	Nhận định được tình hình phát triển kinh tế nói chung và một số ngành chủ chốt. Các ngành nghề đang thu hút lao động hiện nay tại Nga, quan hệ giữa Nga - Việt Nam. Qua đó, tìm kiếm cơ hội du học và làm việc tại Nga.	Liên hệ
Bài 9: Nhật Bản	Nhận thức rõ con đường phát triển kinh tế của Nhật Bản. Các ngành nghề đang thu hút lao động hiện nay tại Nhật. Mối quan hệ giữa Nhật Bản và Việt Nam. Qua đó, tìm kiếm cơ hội du học và làm việc tại Nhật Bản.	Liên hệ
Bài 10: Trung Quốc	Nhận thức được xu hướng phát triển kinh tế của Trung Quốc. Các ngành nghề đang thu hút lao động hiện nay tại Trung Quốc. Có thái độ tôn trọng và có ý thức tham gia xây dựng mối quan hệ bình đẳng, hai bên cùng có lợi giữa Việt Nam và Trung Quốc. Qua đó, tìm kiếm cơ hội du học và làm việc tại Trung Quốc.	Liên hệ
Bài 11: Khu vực Đông Nam Á	Phân tích được thành tựu và thách thức của khu vực. Những thuận lợi, khó khăn của Việt Nam trong quá trình hội nhập. Nắm bắt được thông tin thị trường việc làm ở các nước trong khu vực ASEAN để từ đó tìm kiếm cơ hội du học và làm việc.	Liên hệ

3.3. Tích hợp giáo dục hướng nghiệp qua môn Địa lí lớp 11

a. Nguyên tắc tích hợp

- Chọn lọc nội dung để tích hợp: Chương trình Địa lí lớp 11 bao gồm 12 bài, nội dung chính là địa lí tự nhiên và kinh tế xã hội của các quốc gia, khu vực trên thế giới. Thực tế thì mỗi bài đều có thể tích hợp giáo dục hướng nghiệp. Tuy nhiên, trong từng bài cần phải chọn lọc những nội dung cốt lõi mang giá trị hướng nghiệp cao để tránh ảnh hưởng đến việc cung cấp kiến thức chung của những nội dung khác và toàn bài.

- Không làm biến tính môn học: Việc tích hợp giáo dục hướng nghiệp phải tôn trọng nội dung kiến thức của môn học, tránh tình trạng lồng ghép lệch hướng sang các lĩnh vực khác không thuộc chuyên môn Địa lí.

- Đề cao vai trò của học sinh trong dạy học: Đổi mới giáo dục hiện nay nói chung là quá trình dạy học lấy học sinh làm trung tâm. Việc tích hợp giáo dục hướng nghiệp cũng phải tuân theo nguyên tắc trên, nghĩa là giáo viên chỉ nên đóng vai trò là người tổ chức, người định hướng và là người tổng kết trong quá trình lên lớp. Các hình thức và phương pháp giáo dục hướng nghiệp bao giờ cũng phải để học sinh phát huy vai trò của mình trong việc thảo luận, đóng góp ý kiến cũng như thực hành xây dựng kế hoạch lựa chọn nghề nghiệp cho tương lai.

b. Phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động Giáo dục hướng nghiệp

Giáo dục hướng nghiệp là một hoạt động giáo dục trong trường phổ thông có những đặc thù riêng về phương pháp và hình thức tổ chức. Các phương pháp và hình thức tổ chức phải thể hiện vai trò của học sinh là chủ thể của hành động chọn nghề, đem lại cho học sinh kinh nghiệm tìm hiểu thông tin nghề, củng cố các quan điểm lao động, định hướng giá trị nghề nghiệp, hình thành động cơ đúng đắn trong việc lựa chọn nghề.

Tùy vào nội dung bài học mà giáo viên có thể linh hoạt vận dụng các phương pháp và hình thức khác nhau trong việc tích hợp GDHN. Các phương pháp và hình thức thường mang lại hiệu quả tích cực trong GDHN có thể được sử dụng bao gồm: phương pháp đàm thoại gợi mở; đặt vấn đề; đóng vai; thảo luận nhóm; trò chơi... Các hình thức thường sử dụng bao gồm: Dạy học theo nhóm trên lớp; tự học ở nhà; tham quan, dã ngoại; tổ chức các hoạt động trải nghiệm...

Khi vận dụng các phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động Giáo dục hướng nghiệp, cần lưu ý một số vấn đề sau:

Thứ nhất: Coi trọng tính giáo dục của công tác hướng nghiệp

Giáo dục hướng nghiệp về cơ bản là quá trình giáo dục điều chỉnh liên tục động cơ chọn nghề của học sinh, giúp học sinh lựa chọn nghề nghiệp trên cơ sở những nghề xã hội đang có nhu cầu nhân lực. Nói cách khác, giáo dục hướng nghiệp cần định hướng quá trình hình thành hứng thú và năng lực nghề nghiệp của học sinh vào những nghề mà xã hội cần phát triển. Vì vậy, trong giáo dục hướng nghiệp, giáo viên phải nắm vững xu thế phát triển nghề trong xã hội hiện nay, đặc biệt là những nghề ở địa phương để tư vấn chọn nghề cho học sinh.

Thứ hai: Giáo dục hướng nghiệp phải phát huy tính chủ động, sáng tạo của học sinh, phát triển năng lực và phẩm chất của học sinh

Để phát huy tính chủ động, năng động và sáng tạo của học sinh, hoạt động Giáo dục hướng nghiệp cần được tổ chức theo quy mô lớp và nhóm nhỏ. Trong đó, giáo viên đóng vai trò cố vấn, xác định mục tiêu, nội dung, hình thức tổ chức; học sinh đóng vai trò chủ thể, tổ chức hoạt động và tự đánh giá. Qua đó, học sinh hình thành tính năng động, tích cực hoạt động, hứng thú tìm hiểu thông tin nghề và cơ sở đào tạo để tự định hướng được nghề nghiệp tương lai. Các buổi giáo dục hướng nghiệp cần tăng cường những hoạt động đa dạng của học sinh như điều tra, thu thập thông tin nghề và cơ sở đào tạo; thảo luận lớp và nhóm về các chủ đề hướng nghiệp; giao lưu với những gương điển hình; trao đổi với cha, mẹ học sinh; tham quan những cơ sở sản xuất và đào tạo; các trò chơi, diễn kịch,... Ngoài ra, giáo viên có thể lựa chọn những hình thức hoạt động khác để làm cho giờ học thêm đa dạng và hấp dẫn.

Thứ ba: Giáo dục học sinh định hướng nghề nghiệp phù hợp trên cơ sở tự khám phá, tự phát triển bản thân

Qua giáo dục hướng nghiệp, giáo viên cần chứng minh cho học sinh thấy được sự phù hợp nghề không phải tự nhiên mà có, không phải là yếu tố bất biến. Thông qua rèn luyện, tu dưỡng, sự phù hợp nghề sẽ được hình thành. Vì vậy, giáo dục hướng nghiệp phải hết sức chú trọng đến việc động viên, khuyến khích học sinh tu dưỡng, rèn luyện vươn lên để tạo ra sự phù hợp với nghề.

Thứ tư: Gắn hoạt động giáo dục hướng nghiệp với thực tế sản xuất và đời sống

Chương trình Giáo dục hướng nghiệp có một số chủ đề như tham quan cơ sở sản xuất, cơ sở đào tạo, giao lưu với các gương lao động giỏi... Đây là những hoạt động giúp cho học sinh có điều kiện tiếp xúc trực tiếp với con người, điều kiện làm việc... Qua đó, các em sẽ có được những ấn tượng cụ thể, thực tế về nghề.

c. Mô đun minh họa

* *Tên mô đun:* Tác động của cuộc cách mạng KH&CN hiện đại tới nền kinh tế - xã hội thế giới

* *Thời lượng:* 15 phút

* *Thuộc mục:* III. 2 - Bài 1. Sự tương phản về trình độ phát triển kinh tế - xã hội của các nhóm nước. Cuộc cách mạng khoa học và công nghệ hiện đại.

* *Mục tiêu:*

+ HS hiểu được tác động của cuộc cách mạng KH&CN hiện đại đến sự phát triển kinh tế - xã hội của các nước.

+ HS nắm được những cơ hội việc làm mà cuộc cách mạng KH&CN hiện đại tạo ra.

* *Thiết bị dạy học*: Máy tính, máy chiếu.

* *Học liệu*: Sách giáo khoa; tranh ảnh; video.

* *Phương pháp dạy học*: Đàm thoại gợi mở; Thảo luận nhóm.

* *Tổ chức thực hiện*:

- Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ:

+ GV chia lớp thành 4 nhóm, yêu cầu HS tìm hiểu SGK kết hợp với tranh ảnh, video về một số việc làm mà giáo viên cung cấp.

+ Hoạt động theo nhóm để hoàn thành nhiệm vụ:

Nhóm 1, 3: Cuộc cách mạng KH&CN hiện đại có tác động như thế nào đến nền kinh tế - xã hội thế giới?

Nhóm 2, 4: Cuộc cách mạng KH&CN hiện đại mang đến những cơ hội việc làm nào?

- Bước 2: Thực hiện nhiệm vụ:

+ Các nhóm tự phân công nhiệm vụ cho các thành viên.

+ HS làm việc theo nhóm trong khoảng thời gian 5 phút.

- Bước 3: Báo cáo, thảo luận:

+ GV yêu cầu đại diện các nhóm báo cáo kết quả.

+ Các nhóm nhận xét, bổ sung cho nhau.

- Bước 4: Kết luận, nhận định: Giáo viên nhận xét, đánh giá về thái độ, quá trình làm việc, kết quả hoạt động và chốt kiến thức.

* *Sản phẩm*:

III. 2. Tác động của cuộc cách mạng KH&CN hiện đại tới nền kinh tế - xã hội thế giới

* *Tác động của cuộc cách mạng KH&CN hiện đại*:

- Xuất hiện nhiều ngành công nghiệp mới, có hàm lượng kiến thức cao: sản xuất phần mềm, công nghệ gen; các ngành dịch vụ cần nhiều tri thức: Bảo hiểm, viễn thông...

- Cơ cấu kinh tế chuyển đổi theo hướng: Tăng tỉ trọng của dịch vụ, giảm tỉ trọng của công nghiệp và nông nghiệp

- Sự phát triển mạnh mẽ của nền kinh tế tri thức.

+ Kinh tế tri thức là loại hình kinh tế mới dựa trên tri thức, kĩ thuật, công nghệ cao.

+ Một số ngành dịch vụ cần nhiều tri thức: Kiến trúc, điều tra, thăm dò, ngân hàng, máy tính và các dv liên quan tới công nghệ thông tin, thông tấn, báo chí, maketing, quảng cáo, bất động sản...

* Cơ hội việc làm:

Sự phát triển vượt bậc của công nghệ tạo nên những nghề nghiệp mới mà trước đây chưa từng xuất hiện, sự kết hợp của công nghệ đa lĩnh vực là nền tảng thúc đẩy sự xuất hiện của các việc làm thời kỳ 4.0, mang đến nhiều cơ hội việc làm đồng thời đòi hỏi người lao động cần phải có trình độ chuyên môn phù hợp.

Một số lĩnh vực sẽ mang lại cơ hội việc làm tốt trong thời đại 4.0 có thể kể ra, như: Công nghệ thông tin; Digital marketing; Logistics; Telesales; Thiết kế; Thống kê...

3.4. Một số kiến nghị nâng cao chất lượng dạy học tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong môn Địa lí 11 THPT

- Nhà trường cần nhận thức rõ và quan tâm hơn nữa đến vai trò quan trọng của GDHN và đưa tích hợp giáo dục hướng nghiệp cho học sinh qua môn Địa lí 11 THPT vào chương trình giáo dục nhà trường và kế hoạch chuyên môn của môn học; cần có những biện pháp khuyến khích thỏa đáng, tạo mọi điều kiện cho giáo viên khi thực hiện việc đổi mới phương pháp dạy học, chú trọng vận dụng kiến thức liên môn trong dạy học Địa lí.

- Giáo viên cần xác định và chọn lọc những nội dung cốt lõi trong chương trình để tiến hành tích hợp GDHN có trọng tâm, trọng điểm; Thường xuyên tìm hiểu, cập nhật trao đổi chia sẻ thông tin, chia sẻ các phương pháp và kinh nghiệm cùng đồng nghiệp, cùng học sinh nghiên cứu, thảo luận, tìm hiểu, giải quyết các vấn đề để việc dạy tích hợp giáo dục hướng nghiệp cho học sinh qua môn Địa lí THPT đạt được mục tiêu đề ra; Tăng cường vận dụng công nghệ thông tin, khai thác kiến thức từ các nguồn sách, tài liệu tham khảo của các môn học liên quan nhằm góp phần nâng cao hiệu quả dạy học.

- Học sinh cần tìm hiểu vai trò, tầm quan trọng của GDHN, không có tâm lí ỉ lại gia đình, bạn bè, xã hội trong việc đưa ra kế hoạch nghề nghiệp của bản thân.

4. Kết luận

Địa lí là môn học có nhiều khả năng tích hợp GDHN trên cơ sở nội dung và phương pháp giáo dục theo định hướng phát triển năng lực HS. Để nâng cao hiệu quả GDHN trong môn Địa lí nói chung và môn Địa lí lớp 11 THPT nói riêng cần đảm bảo các nguyên tắc, phương pháp giáo dục cụ thể, khai thác hợp lí các khả năng và mở rộng các cơ hội giáo dục trong chương trình, gắn

việc GDHN với hoạt động kinh tế và môi trường sống của HS. Bài báo đã xác định các cơ sở của việc tích hợp GDHN; Xác định những nội dung tích hợp GDHN trong chương trình Địa lí 11; Đề xuất các phương pháp, hình thức cũng như xây dựng mô đun mẫu trong việc tích hợp GDHN thông qua bài địa lí cụ thể. Thực hiện việc tích hợp GDHN một cách khoa học, hợp lí và thực tiễn sẽ góp phần nâng cao năng lực nhận thức về nghề nghiệp cho học sinh, giúp các em nhận thức đúng đắn về việc lựa chọn nghề nghiệp trong tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ GD-ĐT (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể* (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT).
2. Bộ GD-ĐT (2006), *Chương trình giáo dục phổ thông - Hoạt động giáo dục hướng nghiệp*, NXB Giáo dục.
3. Huỳnh Thị Diễm Hằng (2021), *Tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong môn Địa lí trung học phổ thông*, Đề tài khoa học cấp trường nhóm nghiên cứu mạnh, Đại học Sư phạm, Đại học Huế.
4. Bùi Hiền (chủ biên, 2001). *Từ điển Giáo dục học*. NXB Từ điển Bách khoa.
5. Nguyễn Hoàng Sơn và nnk (2020), *Đánh giá thực trạng và đề xuất giải pháp đẩy mạnh công tác giáo dục, tuyên truyền về tài nguyên, môi trường biển, đảo và các quyền, lợi ích của Việt Nam tại Biển Đông trong ngành giáo dục*. Đề tài khoa học công nghệ cấp Bộ, Mã số B2018-DHH-BD-01.
6. Nguyễn Hoàng Sơn và nnk (2021), *Đánh giá thực trạng công tác giáo dục, tuyên truyền tài nguyên và môi trường biển đảo ở các trường tiểu học thuộc khu vực ven biển Việt Nam*, Kỳ yếu Hội nghị khoa học Địa lí toàn quốc lần thứ 12.
7. Nguyen Hoang Son, Tran Thi Tuyet Mai, Le Phuc Chi Lang (2013), Raising Awareness Education and Response Capability with Climate Change for the Residential community in Mid-central Coastal Provinces of Vietnam. *The International Journal of Education Administration and Development* 4(2): 812-818. Mahasarakham University, Thailand, 2013.